

LAG- och EKONOMIUTSKOTTETS betänkande N: 7/
1953 över landskapsstyrelsens framställning
till Ålands landsting med förslag till land-
skapslag angående fiske i landskapet Åland.

Utskottet har i en läsning detaljbehandlat lagförslaget och
därvid antecknat följande.

§ 2. Utskottet anser att rätten att idka allt slags fiske vid
dehavsstränder och i havet befintliga holmar och skär, vilka till-
höra landskapet, borde begränsas så att den skulle tillkomma endast
landskapets invånare och sålunda icke envar av landets inbyggare.
Då fiskerätten enligt finländsk rätt av ålder ansetts vara en be-
fogenhet, som ingår i äganderätten till vattenområdet, vilket i
sin tur ansluter sig till jordägarerätten såsom en del av denna,
har utskottet icke heller, med hänsyn till det prejudikat som sta-
tuerats i landskapslagen om Ålands kolonisationskassa, ansett en
sådan begränsning för icke ålänningar till nyttjanderätten av
landskapet tillhöriga vattenområden kunna falla utanför lands-
tingets lagstiftningsbehörighet.

§ 3. Mom. 1. Utskottet anser att det vore lyckligare om rät-
ten att idka mete skulle vara oberoende av kommunernas gränser.
Här är ju fråga om ett fiskesätt som huvudsakligast bedrives såsom
nöjesfiske och som icke kan anses äventyra fiskstammens fortbe-
stånd och som dessutom allmänt tillåtit på annan tillhörigt vat-
tenområde. Dock är det utskottets uppfattning att en sådan utvidg-
ning icke kan ur behörighetssynpunkt intagas i lagen så länge riks-
lagen begränsar rätten att idka mete till kommunens område.

Mom. 2. Utskottet har fäst uppmärksamhet därvid att det i prak-
tiken torde bliva svårt att avgöra vad som skall hänföras till
yttre skärgården. En gräns borde dragas. Att i varje enskilt fall,
efter yrkande, draga denna gräns skulle medföra en mängd förrätt-

80 299
ningar och därmed bliva onödigt kostsamt. - Enligt utskottets förmenande borde i momentets första mening omförmäld fiskerätt tillkomma envar inom kommun bosatt person och ej blott inom byn bosatt, medan i momentets andra mening nämnd rätt att fänga strömming och vassbuk med skötar borde tillkomma envar av landskapets invånare och sålunda icke begränsas blott till inom kommun bosatta. Emellertid anser utskottet att en sådan utvidgning av fiskerätten icke faller inom landstingets lagstiftningsbehörighet. Å andra sidan anser utskottet att landskapsstyrelsens lagförslag innefattar ett sådant överskridande av lagstiftningsbehörigheten däri, att i föreliggande moment omförmäld fiskerätt jämfört med rikets lag utsträckts till att gälla även torsk och flundra med den motiveringen att dessa havsfiskar närmast spela samma roll för fisket på Åland som siklöjan, vilken utelämnats i lagförslaget har för fisket i de inre delarna av Finska viken och Bottniska viken.

Mom. 4. Utskottet ifrågasätter huruvida ordet "inskränkes" är välgrundat för bestämmande av den skyddsregel som detta moment innebär. Enligt allmän antagen tolkning innebär ju "inskränka" detsamma som "minska", "förminska". Då stadgandet emellertid innefattar en skyddsregel för vattenägares eller arrendators fiskande torde det, ur behörighetssynpunkt, icke vara tillrådligt att utbyta ordet "inskränkes" med något annat ord, som icke vore fullt så strängt.

§ 4. Utskottet anser att genom urminnes hävd eller på annan grund lagligen förvärvat rätt till fiskeställe eller fiske borde förbli i kraft också utom byaråtgång, såsom tidigare varit fallet. Emellertid kunde en sådan ändring påkalla erinran i kompetenshänseende.

§ 6. Mom. 1. Ordet "medräknas" i momentets andra mening ger

800
sken av att ifrågavarande kostnader skulle adderas till det erhållna värdet för nettoavkastningen. Då detta icke kan vara avsett, borde meningen omstiliseras t.ex. sålunda: "Vid beräkandet av nettoavkastningen bör utom annan kostnad beaktas penningvärdet av arbetet för fiskens beredning för avsalu samt kostnaden för transport och försäljning."

§ 7. Mom. 1. Av motiveringen till lagförslaget får man den uppfattningen att passusen "ifall arrendetagaren så önskar", är avsedd att hänföras till "minst fem och högst tjugufem år", men däremot icke till bestämmelsen i övrigt om att avtalet skall ingås på viss tid. Vid sådant förhållande skulle avtalet om arrende under alla förhållanden måsta ingås på viss tid. Enligt utskottets uppfattning innebär den konditionala konjunktionen "ifall" att bisatsen "ifall arrendetagaren så önskar" måste hänföra sig till hela den styrande huvudsatsen. I så fall skulle meningen innebära att arrendetagaren skall kunna välja mellan ett avtal på minst fem och högst tjugufem år och ett avtal på obestämd tid. Redan denna oklarhet motiverar en ändring av stadgandet. Emellertid vill utskottet som sin uppfattning framhålla att avtal om arrende av fiskerätt borde lagligen kunna ingås på kortare bestämd tid än fem år, t.ex. på ett år. I annat fall kan det väl tänkas att möjligheterna för yrkesfiskare utan egna fiskeområden att få arrendera fiskevatten skulle minskas.

Mom. 2. Den företrädesrätt som momentet fastslår för den gamla arrendetagaren vid förnyad utarrendering av vattenområde finner utskottet betänklig. Avser "förnya" i detta sammanhang att giva giltighet åt det tidigare avtalet med samma villkor angående arrendeavgift m.m.? I så fall anser utskottet att en dylik stipulation är för sträng för arrendegivaren. Medför ett avbrott i utarrenderingen att en förnyelse i lagens mening icke vid senare skedd

utarrendering föreligger? I så fall måste bestämmelsen anses misslyckad.

Mom. 4. Utskottet anser ifrågavarande stadgande väl strängt gentemot ny ägare av vattenområde, särskilt i det fall att den ägaren åtkommer vattenområdet i tron att något arrendeavtal icke förelegat. På grund härav ifrågasätter utskottet huruvida icke arrenderätten borde hava publicitet genom inskrivningsförfarande för att den skall kunna göras gällande mot ny ägare i god tro.

§ 8. Mom. 3. Utskottet anser att ordet "väg" borde utbytas mot ordet "gångstig", vilket sistnämnda ord även ingår i rikets lag. Då ordet "väg" innebär en större inskränkning i äganderätten än ordet "gångstig", borde den föreslagna ändringen vara motiverad även ur synpunkten av lagstiftningsbehörighet.

§ 9. Mom. 1. Den i momentet omförmälda rätten för yrkesfiskare att på landskapet tillhöriga holmar och skär få mark avgiftsfritt upplåten för uppförande av boningshus, bodar m.m. borde enligt utskottets åsikt begränsas så att den tillkomme endast sådana yrkesfiskare som åtnjuta åländsk hembygdsrätt.

§ 11. I denna paragraf omförmäld inbördes ordning i det fall att flere vilja begagna samma fiskeställe anser utskottet vara något oklar. Då fiskeristadgan innehåller samma bestämmelse har väl i praxis utbildat sig en bestämd tolkning av bestämmelsen och borde denna tolkning kunna ligga till grund för en omstilisering av paragrafen.

§ 12. Utskottet anser det icke vara skäl att begränsa ersättningsrätten till att gälla notvarp blott utom byarågång. Orden "utom byarågång" kunde sålunda strykas varigenom innehållet blev lika med stadgandet i rikets lag.

§ 15 p. 4. Flertalet av utskottsmedlemmarna anser att i den

punkt omförmäلت fiskredskap icke till någon del i vattnet borde få vara högre än en (1) meter, såsom för närvarande även är fallet.

§ 16, p. 4. Bör vara kommatecken och ej punkt efter första ordet "garn".

Mom. 3. Detta moment anser utskottet vara onödigt och kunde strykas.

Mom. 4. I konformitet med vad som sagts beträffande § 15 p. 4 anser flertalet av utskottsmedlemmarna att höjden bör begränsas till en (1) meter.

§ 27. Mom. 5. Utskottet föreslår en omstilisering så att punkt utsättes efter ordet stadgat i första meningen. Följande mening kunde då börja: "Vid sådan utbrytning skall till fredningsområde - - -"

§ 28. Mom. 2. Utskottet föreslår att orden "där detta kan undvikas" utbytes mot orden "där tillräcklig farled eljest finnes". Sistnämnda uttryck ingår även i rikslagen.

§ 29. Mom. 4. Utskottet anser att anteckning i jordregistret skall göras endast beträffande sådant fredningsområde, varom talas i 27 § 4 mom., d.v.s. genom expropriationsförfarande inlöst fredningsområde.

Fiskets ordnande i oskiftade vatten (§§ 42 -55).

Inom utskottet uttalades till en början betänkligheter beträffande hela fiskelagsinstitutet. Emellertid konstaterades, att de i fråga om nyttjande av samfälld egendom gällande principerna t.ex. att från samfälld egendom får tagas alster blott för delägarnas husbehov men icke utan samtycke av alla delägare till avsalu eller för från vanligheten avvikande användning - äro bestämmande även visavi fiskerätten inom bys samfällda vattenområde ifall annorlunda ej stadgas. Under sådana omständigheter borde

nyttjande av samfällt fiskevatten regleras på från nämnda allmänna principer avvikande sätt, utan att behöva gå omvägar via fiskelag. Frågan är då om en sådan reglering skulle bli lyckligare än ordnandet med fiskelag. Utskottet anser detta icke troligt enär lokala förhållanden då icke kunde beaktas tillräckligt. Dessutom ifrågasätter utskottet, huruvida icke en dylik reglering genom lag bör ske i den ordning som är stadgat om stiftande av grundlag och i så fall faller utanför landstingets lagstiftningsbehörighet. Utskottet har därför i princip gått in för bibehållande av systemet med fiskelag.

§ 45. Mom. 1 och 5. Ordet "förförman" kunde med fördel utbytas mot ordet "ordförande". Där det talas om förmannens "ställföreträdare" skulle då sägas "viceordförande".

§ 46. Mom. 2. Samma erinran som om § 45.

§ 47. Mom. 1. Då ordet företräda icke alltid nyttjas blott i bemärkelsen "vara i någons ställe", "representera" (en frånvarande, en grupp människor el. dyl.), utan även, om ock oegentligt, i betydelsen "närvara" "representera sig själv", anser utskottet att momentet vore tydligare om det formulerades såsom motsvarande moment i rikets lag: "Vid fiskelagsstämma må delägare vara företrädd genom fullmakt. Ej må dock någon uppträda med fullmakt på flere än en delägars vägnar".

§ 48. Mom. 1. På grund av utskottets ändringsförslag beträffande ordet förförman i §§ 45 och 46 anser utskottet att detta moment bleve tydligare om ordet "stämman" insattes före "ordförande".

Mom. 2. Utskottet anser att momentet bleve tydligare om det ändrades till följande: "Då fråga är om vattenområdets nyttjande till fiske på annat sätt än att varje delägare eller innehavare av dennes fiskerätt själv idkar fiske i vattnet enligt vad fiske-

laget tidigare bestämt, fordras dock att beslutet omfattas med minst två tredjedelar av det vid omröstningen avgivna sammanlagda röstetalet och minst av en tredjedel av de röstande delägarna. Därest delägarna åter skola åläggas att erlægga viss mot envars andel av vattenområdet eller antalet redskap svarande avgift till täckande av fiskelagets utgifter eller till hopbringande av en fond för bestridande av vissa åtgärder för fiskevattnets vård, fordras att beslutet skall omfattas med minst två tredjedelar av de vid omröstningen avgivna rösterna. (I första meningen åsyftat beslut kan t.ex. gälla beslut att avlöna yrkesfiskare att bedriva fiske för delägarnas samfällda räkning).

Mom. 3. Ordet "sådan" borde enligt utskottets uppfattning icke få inleda ett lagstadgande. Momentet kunde i stället börja så: "I föregående moment nämnd avgift kan - - -".

§ 50. Mom. 1 och 2. Samma erinran som om § 45.

§ 51. Mom. 1. I momentets andra mening står "åtgärden", som avse - - - Förutom att det borde vara "åtgärder", anser utskottet att hela den ovan citerade passusen med fördel kunde strykas, utan att meningens innebörd ändrades.

Mom. 3. Ett "om" borde inskjutas framför ordet "tidpunkten".

§ 54. Mom. 2. Utskottet har icke kunnat fatta meningen med hänvisningen till § 133 i landskapslagen om kommunallag för landskommunerna (9/30). Detta stadgande föreskriver huru ärenden skola handläggas i det fall att "någon del av kommunen är med stöd av särskilda författningar avskild till särskilt distrikt för vården av fattigvårdsärenden eller för andra allmänna angelägenheter". Vad denna distriktsindelning har med sättet för nyttjande av samfällt vattenområde att beskaffa kan utskottet ej förstå. I rikets lag hänvisas däremot till stadgandena i lagen av år 1940 (204/40) om vissa slag av samfälligheter och därmed jämförliga förmåner,

vilken lag berör förvaltningen och användningen även av samfälliga vattenområden. Enligt utskottets uppfattning kunde 2 momentet i 54 § strykas, hellre än att den får den utformning den har i landskapsstyrelsens förslag.

§ 60. Mom. 2 och 3. Samma erinran som om § 45.

§§ 67-69. (Fiskevårdsavgifter).

Det föreslagna systemet med fiskekort anser utskottet vara synnerligen opraktiskt och osmidigt. I riket torde man också ha övervägt en reform av detta system sålunda, att jakt- och fiskekorterna skulle sammanslås. Giltighetstiden för detta nya kort skulle bli tio år och avgifterna - i form av stämpelmärken - skulle uppbäras en gång per år. Kortets innehavare skulle ha möjlighet att betala avgift antingen enbart för jakt eller enbart för fiske eller också för båda dessa rättigheter. Ett dylikt system förefaller utskottet vara en förbättring, men borde vi på Åland invänta erfarenheter från riket i denna sak, innan vi intaga bestämmelser härom i landskapslagen. Utskottet är väl medvetet om att här närmast är en ekonomisk fråga, och att slopandet av fiskevårdsavgifterna kan förorsaka erinran vid den skattefinansiella utjämningen mellan riket och landskapet. Men såsom systemet nu är enligt rikets lag om fiske torde man också kunna räkna med att en stor del av fiskevårdsavgifterna kommer att slukas av kostnaderna för övervakningen av bestämmelsernas efterlevnad. Dessutom kan man antaga att största delen av fiskevårdsavgifterna i riket kommer att betalas av personer som blott idka husbehovsfiske, eftersom dessa torde vara flere till antalet. I landskapsstyrelsens förslag undantages husbehovsfiske såsom grund för avgiftens uppbärande.

På grund av ovananförda omständigheter har utskottet kommit till den uppfattningen att §§ 67-69 borde utelämnas tillsvidare.

§ 79. Mom. 1. p. 7. Då utskottet anser att §§ 67-69 om fiskevårdsavgifter borde uteslutas tillsvidare, följer därav att även i denna punkt omförmälda straffbestämmelser slopas.

§ 81. Hänvisande till utskottets erinran om bestämmelserna i § 3 mom. 2.

§ 92. Orden "skall i behöriga delar" anses överflödiga.

Vid detaljbehandlingen av ärendet har utskottet kommit till den uppfattningen, att det erfordras en vidlyftig omarbetning av lagförslaget i sin helhet både till innehåll och form. Vid sådant förhållande håller utskottet före att man bör skynda långsamt och att den lagberedande instansen, landskapsstyrelsen, borde ånyo pröva lagförslaget innan det av landstinget slutligt behandlas.

Inom utskottet ansåg en medlem att utskottet i detta betänkande ville föreslå, att landstinget måtte antaga en landskapslag varigenom 27 §, 4 mom. i Fiskeristadgan, sådant detta lagrum lyder enligt lag 27/51, upphävdes. Ifrågavarande stadgande innehåller bestämmelser om förbud mot braxenfiske under två veckor av fiskens lektid. Utskottets övriga medlemmar ansågo visserligen att sagda bestämmelse var misslyckad, men att den icke borde upphävas utan i stället förfullständigas med förbud även för fiskens uppbevaring för försäljning under ifrågavarande fridlysningstid. Dock ansågs av dessa medlemmar, att en ändring i detta avseende icke var av nöden vid denna landstingssession, enär det förmodligen skulle dröja så länge innan lagen kom till stånd, att fiskens lektid innevarande år vore över, innan lagen trätt i kraft. Antages landskapslag om fiske icke vid landstingets kommande session i höst, kan nu nämnt ändringsförslag då upptagas på nytt.

I enlighet med landstingets förordnande har utskottet införskaffat lagutskottets utlåtande över landskapsstyrelsens förslag till fiskelag, såvitt detta rör landstingets lagstiftningsbehörig-

80307
het. Ifrågavarande utlåtande är av följande lydelse:

"Till lag- och ekonomiutskottet

från lagutskottet.

I skrivelse av den 10 innevarande mars har lag- och ekonomiutskottet anhallit om lagutskottets utlåtande med anledning av landskapsstyrelsens framställning till Ålands landsting med förslag till landskapslag angående fiske i landskapet Åland (N 35/1952, så vitt framställningen rör landstingets lagstiftningsbehörighet.

Som svar får lagutskottet äran framhålla följande:

Enligt § 13 punkt 8) i självstyrelselagen den 28 december 1951 tillkommer landstinget lagstiftningsrätt, då ärendet angår fiske, dock med de begränsningar beträffande rikets lagstiftningsbehörighet, som § 11 innehåller. För framställningens vidkommande hava dessa begränsningar intresse endast, så vitt framställningen kan innehålla avvikelser från de till rikets statsförfattning hörande grundlagar, beträffande vilka rikets lagstiftande organ tillkommer uteslutande rätt till lagstiftning (§ 13 mom. 1).

Så vitt utskottet kunnat finna, innehålla endast §§ 3, 4, 6, 7, 8 och 9 i den föreslagna landskapslagen stadganden, som beröra grundlagsenliga rättigheter och förpliktelser. Dessa stadganden motsvaras till sitt allmänna innehåll av stadgandena i rikets lag om fiske av den 28 september 1951 §§ 4, 6, 8, 9, 19 och 18 mom. 2 i nu nämnd ordning. Vid jämförelse mellan landskapslagens och rikslagens motsvarande stadganden har utskottet funnit, att §§ 4, 6, 7, 8 och 9 i landskapslagen till sitt sakliga innehåll överensstämmer med innehållet i motsvarande lagrum i rikets lag och att de därför jämlikt stadgandet i nästista momentet i § 13 självstyrelselagen icke kunna giva anledning till anmärkning ur behörighetssynpunkt, men att däremot § 3 i landskapslagen till sitt sakliga innehåll avviker från rikslagens § 4, i det att den dels utvidgar, dels inskränker den allmänna fiskerätten.

Rikslagens § 4 vilar på en den 28 september 1951 antagen lag om utvidgning av den allmänna fiskerätten, vilken lag är stiftad i grundlagsenlig ordning. Då § 3 i landskapslagen till sitt innehåll avviker från stadgandena i sagda, uti grundlagsenlig ordning stiftade lag, innebär detta, om § 3 godkännes i den lydelse landskapsstyrelsen föreslagit, att landstinget överskrider sin lagstiftningsbehörighet.

Mariehamn den 16 mars 1953.

På lagutskottets vägnar:

Herman Mattsson
ordförande.

Axel Kuffschinoff
sekreterare.

Närvarande i utskottet: Herman Mattsson, ordförande, Jan Erik Eriksson, Paul Påvals, Gösta Nordman och Eliel Persson."

Såsom redan av lag- och ekonomiutskottets ovan antecknade erinringar om lagförslaget framgår, kan utskottet icke omfatta lagutskottets åsikt att endast §§ 3, 4, 6, 7, 8 och 9 i lagförslaget skulle innehålla stadganden, som beröra grundlagsenliga

70308
rättigheter och förpliktelser.

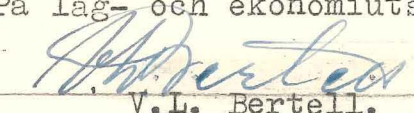
På grund av vad ovan framhållits får utskottet vördsamt förslå,

att landstinget ville förkasta lagförslaget,
samt

att landstinget måtte hemställa hos landskapsstyrelsen om att denna ville inkomma till landstinget med nytt förslag till landskapslag angående fiske i landskapet Åland.

Mariehamn den 19 mars 1953.

På lag- och ekonomiutskottets vägnar:

V.L. Bertell.

Th. Eriksson.

Närvarande i utskottet: ordföranden V.L. Bertell, viceordföranden Albin Johansson samt ledamöterna Aug. Lindblom. Nils Karlsson och Ferdi Sjöstrand.